

NOSTALGIE

Pondělí, 11. listopad 2019

Jana jede na kole, pomalu ůlape do pedálů, nikam nespěchá. Je krásná květnová den a má čas. Každá rok v této dobu se snaží vypadnout z každodennosti, opustit svůj panelákovský byt na Jižním Městě a zajet si do městského dvěstvá, mezi vilky a zahrádky „na Dobeškovu“ Tady do dřevěného pavilonu chodila kdysi do základní školy, tady hrála v lesku na schovívanou, tady ležla nahoru na Branickou skálu, tady provala první dřevěná, tady tak vznikala první dřevěná paměť.

Jako každá rok,

roky, i dnes paměť od Zeleného pruhu, jako každá rok si s nostalgií uvědomuje, co vše se tady změnilo. Něco k lepšímu, něco k horšímu, ale to je život.

Zelený

pruh „kdysi to byla železnice opravdu uprostřed zelených polí. Když se tu učila jezdit na kole, vždy ustrájená seskakovala, kdykoliv se proti ní objevil autobus. Dnes tady autobus a aut jezdí daleko víc, ale ona učila do paměťové kopie neskápe.

Cinglík,

široká, jak muhle rozevřená strážník jen s několika stromy, ideálně na sádkách. I když sem chodili. Toho koulování a zábavy ve snahu co tady učili. Dnes ze strážníka už skoro nic nezbylo, vše je hustě zastaveno obytnými domy. Jen ta vzpomínka zůstává.

Jana

paměťová na každém úseku, vlevo má rodinné domky, vybavuje si spolužáky, kteří tady bydleli. Všechny už by je vyjmenovat nedokázala, ale každá ten den má jasnou paměť.

Transformátor

- když se chtěli po kole sejít, vždy byl sraz u tranšaků. Bože, on už tu není! Oni ho zbourali! Kde se probíhá ta dřevěná schůzka, když nemají tenhle opáření? No jo, dnešní - žďárka se svolávají na facebooku a hotovo. Nějaký transformátor? Nejspíš ani nevědí, co to je.

Ach jo,

jsem jí to staromádně, myslím si Jana a pomalu odbočuje vlevo na Zemanku do Vnitřní. Tady bydlela na statku její nejlepší kamarádka Jarka. Kde je konec statku! Dívno másto stojí paneláky. Kde je konec Jarce? Do pamětníku mi neuměla namalovat tulipán, vzpomínám Jana zasněná. Měla bych ji zkusit nějak najít, možná na tom facebooku?

Jana

pokračuje v jízdě směrem k Dobešově. Projíždí kolem rodinných domků a zahrad, nasívá omamnou vůni jara. Vloni tu voněly ječmeny. Letos se trochu zpozdila, ale pronikavě vůně akátů jí ječmeny bohatě vynahradí. A hele, ulice Na Rozhledu tak se tam trochu rozhlédnu.

Vzpomínky

jsou jako korálky, Jana je postupně navléká na svůj řetízek paměti. Tady bydlel Honza Waler, hezkej kluk. První už je po smrti. To je smutné. A vedle Stáňky a Berounek, vysoký kluk, špatně se učil, tak si ho vzali do svého pionýrského družiny, aby mu s učením pomohli. Budovatelský čas to byl a budovatelský byly i zpěsoby učky. Timur a jeho parta, ĀEuk a Gek „to byli tehdejší hrdinové“.

Zákon v rámci svých stránek Františka Kořáka - Jana hltala páté straně a pak druhý den aplikovala ve své družině "vždy" byla pátéce její - vedoucá, "e"? Tak musela jít páté - kladem. Bože, co to bylo za dobu? Jak deformace... Vzpomíná si, jak byla hrdá, když byla za skupinovou radu vyslaná na sjezd KSČE do Veletržního paláce, jak se dmula v chodu, když tam byla vyfotografována s prezidentem Novotným a ta fotka pak byla ve Věrné Praze! Je věc možná se její náky z takové v chovy uzdravit?

Ulice

prudce zatáhla - doprava a Jana má - j - schody, kudy běhávali dolů do Braně - ka, má - vali tam tlocvik. Tak tam bylo kino, divadlo, hudební - Ájkola. Jsou tam dodnes a páté byla její - Pianotka pana Zahradná - ka.

Tak

páté bylo milionářské baroko "ten strašný a nevkusný barok, který trá - nahoře jak pěst na oko, odstraní - c - páté - klad nevkusu, viditelný a z druhého bahu Vltavy a kazá - c - pohled na Branickou skálu. Jan je vždy a do pláče, když tudy projí - d. A není - to jen ten nevkus, co jí - v - slzy do očí. Jsou to vzpomínky. Na tomhle má - stá - pátéce stá - vala Ájkola "a Ájkola by měla být posvětná. Tady byla znesvá - cena, zničená a zbourána. Dva staré d - ev - Ájkolná - pavilony. Ano "žstar" se jim - k - aby se odlišily od toho "žnov"ho, který byl postaven kousek dál mnohem později. Kolem pavilonu ve svahu veliká zahrada se záhony květin i zeleniny, spousta ovocných stromů, keře angreštu a rybzu, o kousek ná - h - na vybavenou. V pavilonech se její topilo ve starých vysokých litinových kamnech na uhlí, sedalo ve starých lavičích s kalamá - em, psalo na velkou dvoudlnou tabuli, která se posouvala stá - dav - nahoru a dolů (neobracela se tak, jako ty dnešní). O páté - v - ch se chodilo ven páté - du skákat na Ávihadle Áj paníka, hrát "žchod - pe - ek okolo" nebo "žEliška nebyla pyšná". V rohu páté - dy byl kabinet s vycpanými zvířaty. Na ten kabinet si Jana velmi dobře pamatuje, prožil si totiž svůj okamžik slávy: 12. dubna 1961 v kabinetu zazvonil telefon. Paná - u - itelka k němu Ála, a když pak vyšla z kabinetu, slavnostně oznámila: "Děti, dnes je významný den, první - lov - k vyletěl do vesmíru. Jmenuje se Jurij Gagarin! Ty d - ev - Ájkolná - pavilony podlely zájem - s - le podnikatelských peněz. Pravda, byly už hodny staré! Ale chodila do nich její - Jany májma, tak to se pátéce nemají bourat! Ne, to se opravdu nemají! Vždy ty už snad mály historickou hodnotu, nebo ne? Tu citovou a vzpomínkovou ú - itá, to jí - nikdo nevymluví -.

Jana

obrací - kolo od smutných vzpomínek a sjí - d - ulic - , kde si kdysi v páté t - d - rozbila koleno. Stejně si pak rozbila den páté svatbou "jak malá holka. Musela si ho zamaskovat make-upem, aby nebylo vidět pod tehdy krátkou sukně - svatebních Ájat. Tyhle vzpomínky Janu lehce rozveselily, a tak Ál - pla do pedálů, a už máj na dohled "žnov" - pavilon a hned vedle Kulturní - stá - edisko Dobeška. To tady tenkrát tak nebylo.

Ale Jana nereptá, "e byl zastá - n jejich oblá - bený hráč - pláček. Protože Dobeška sem tak ná - jak vrostla a svými bohatými kulturními aktivitami stmeluje všechny Dobešáky, Branišáky i Podoláky, od dá - a - po dá - chodce. Páté itahuje ale i ná - v - ky ze vzdálených Á - ch Á - stá - Prahy, v - etná - Jižního - ho Másta. A Jana je toho dá - kazem. Atmosféra je zde neformální, zato páté - jemná - susedská. A dá - ky panu Zahradná - kovi a mno - stvá - sponzorských a osobních darů "tu te - maj - její - krá - k - dlo Steinway. No jen si to páté - stavte "tady v malé - m kulturá - ku "krá - lovká - piano!

Jana

vdechuje v - ni ak - t. Ne, do les - ka dnes nezajede, i když podá - vat se znovu na Branickou skálu, kde za plotem na samém okraji skály randá - vala, je lákavé. Ne, dnes ne. Zá - d - do ulí - ky k novému pavilonu. Ani v tomhle pavilonu už se neu - . Vlastně u - , ale ne Ájkolná - páté - ty, ná - brá - hudební - , v - tvárná - a tanečná - v - chova. Studio Dobeška dnes funguje jako taková má - stná - ZUÁ ka.

Do prvn

tá-dy se Jana tájila, byla taková; ta odví; n; koka. Navc tenkrát ji rodiě v ten prvn- kolin- den dovezli a pmed kolu autem " spartakem! To byla udlost. V tã dob, mál auto mállokdo. Ale její- otã-m pracoval na stavb;ch elektr;ren, tak vyd;val penz dost. Krom; spartaka a ãernovlasã pã-snã vypadajã-ã- panã- uãitelky si Jana z prvnã-ho dne koly nepamatuje nic vã-c. To aã nã-terãã pozdãjã- udlosti se ostãme vryly do pamãti dã-tãte.

V pavilonu

byly vãdy jen dvã, tá-dy, napravo prvãci, nalevo vedle editelny druh;ci. Druhou tá-du uãil vãdy sãjm pan editel " starã-, vysokã½, uã tehdy proãedivãlã½ pãjn. Kaãdou sobotu promãnil tá-du v kinosãil, lavice vystavãl do vã½ky, aby v;ichni dobãme vidãli a promã-tal dãtem nezapomenutelnã filmy " Prãzdniny pana Hulota, Kãiã-k Potãmkinã! V;ichni druh;ci mu tak ã-kajã-c museli projã-t rukama, neã postoupili do dalã-ch tá-d, a tedy do zadnã-ch pavilonã. Krom; vã½uky mál ale pan editel na starosti veãkerou administrativu, a tak v jeho editelnã kaãdou chvã-li zvonil telefon. V dob, kdy o mobilech nemãl nikdo ani zdãnã-, musel pan editel nechat tá-du tá-dou a spãchat ke zvonã-ã-mu telefonu. ãci tyto malãã pãestãvky vãtãjinou vã-tali s nadãjenã-m. Ne tak Jana. Ta se chtãla uãit. S upã-mnostã- dã-tãte podvãdomã cã-tila, ãe to tak nenã- sprãvnã. A Jana chtãla mã-t vãdy vãjechno sprãvnã. Vidã- to jako dneska, jednou v ;atnã uã to nevydrãela a bruãela si pod vousy "ãPan editel nãs nic nenauãã-, protoãe poããid telefonuje.ã Netuãjila, jakã ãetãzec udlostã- tã-m spouãtã-. Spoluãkã Kãjja moãnã; ani nechtãl ãalovat, jen doma vyprãvãl mamince, co slyãjel v ;atnã. Avãjak maminka rozpoznala ;anci zavdããit se panu editeli a Kãjovi vylepãit ããkovskã½ profil. Naklusala do editelny a vãe na malou Janu vyzvonila. Normãlnã- ãlovãk v normãlnã- dob, by se tomu asi jen pousmãil. Ale doba nebyla normãlnã-. A pan editel " moãnã; kovanã½ komunista? Moãnã; s hrozbou ztrãity mã-sta nad hlavou? Nebo jen obyãejnã½ slaboch? To se Jana uã nikdy nedovã-. Tenkrát ji vyvolal, postavil k tabuli pmed celou tá-du a pãikãzal: "ãBuã se mi teã ããdnã omluvã-ã; za to, co jsi ãekla, nebo dostaneã; trojku z chovãnã-!ã Vydã;jenã; Jana se samozãejmã omluvila. Trojku z chovãnã- nedostala, ale ten strach cã-tã- jeãtã; dnes. Co to udãlali tomu dã-tãti, terãã se jen chtãlo hodnã uãit a nauãit? Ostrou rã½hu na duãji a na celã½ ããivot.

Vãjechny ty

vzpomã-nky Janã bããã- hlavou, kdyã pmed ;kolou stavã- kolo do stojanu a ;ilape pãj; schodã nahoru ke vchodu. Mã; podobnã; rozechvãlã½ pocit jako tenkrát. Po ;jedesãiti letech jde znovu poprvã do ;koly. S napãtã-m bere za kliku, vchãzã- do haly a snaãã- se zorientovat v ããsteãnã; pãestavãnããm prostoru. Ano, dvã; tá-dy, editelna a nalevo ta "ãneslavnã;ãeã ;atna. Z editelny tentokrãjt znã-violoncello. Jana ale zamãã- napravo. Na dveãã-ch uãã nenã- cedulka "ã.ã, ale "ãtãlocviãnaãeã. Ani ji to nezamrzelo "ã hlavnã, ãe to tu nezbourali! Zhluboka se nadechne a pomalu otevã-rã; dveãme. Zãstãvã; stãjt na prahu tá-dy a tajã- dech. Tá-da je prãzdnã; ããdnãã lavice. Na zemi po celã ploãje koberec a v pravããm rohu hnãdãã klavã-rnã- kãã-dlo. Dobeãjka je plnã; klavã-rã-ã! Jana si zouvã; boty, zlehka naãlãpuje na koberec a sedã; si na stoliãku u klavã-ru. Jak omãmenã; zavã-rã; oãi, propadã; se v ãase a promã-tã; si svãj film pro pamãtnã-ky: "ãDobrã½ den, dãti, dnes se nauãã-me pã-smeno "ãMãeã jako "ãMããRãeã. Otevãme si slabikãããeã!ã Panã-uãitelka mã; klidnã½, ale dã-raznã½ hlas, v;ichni pozornã; naslouchajã- a pak

slabikuj- nov- slova. To a o p est- vce t- da zahu- , hol- ky -betaj-, kluci se po- uchuj-, k Jan- p- h- Maru- ka Houdkov-. Pr- v- ta, kter- Jana ned- vno p- isk- pla palec do dve- . Au, au, no muselo to hodn- bolet. Jana za to dostala pozn- mku do not- sku. Takov- nespravedlivost, copak za to mohla? Nem- la tam Maru- ka ten prst strkat. Te- Maru- ka na Janu dor- - : -Uka- , co to m- j- ? - je to ten p- tadvacetr- k, cos mi sl- bila? - Jana bleskurychle schov- v- ruku za z- da. -Uk- , pros- - -m. - -Neuk- u. Ani za nic! - -Kdy- to nechce- uk- zat, tak je to ur- it- ten p- tadvacetr- k. Dej mi ho a honem. Sl- bilas mi hol- - -Nesl- bila a ned- jm. Je to m- j- p- tadvacetr- k. Dal mi ho t- ita, ne- od n- s ode- jel. - -Cha cha, neode- jel, moje m- ma - -kala, - e ho zav- eli. A kdy- to - -ka- moje m- ma, tak je to pravda. A ty mi ho te- mus- - d- it, - vrh- j se Maru- ka na Janu. Ta tiskne minci v- - silou v dlani a sna- - se Maru- ce uniknout. Kluci mezit- m b- haj- po t- d- a h- zej- po sob- mokrou houbou. Jeden z nich v b- hu vrazil do Maru- ky, ta ztratila rovnov- hu a pad- j na zem. Jan- svitla nad- je - vte- ina - asu. P- trav- se rozhl- dne kolem sebe. A ne- se Maru- ka sta- - zvednout, zasunuje rychle vz- cn- p- tadvacetr- k za li- tu u podlahy. Levou ruku d- jl sv- r- j v p- st, jako kdyby tam ten poklad je- it- m- la, a - jermuje Maru- ce p- ed o- ima - Ned- jm, ned- jm, n- d- jm! - Tentokr- jt st- lo - st- na jej- stran- -!

Jan- se mihne v obli- eji v- t- zn- sm- v, probouz- se ze - sna- a otev- r- o- i. T- da je pr- zdn- j. Pomalu a v- hav- jde do prot- j- ho rohu m- stnosti, p- id- epne, za- j- tr- j prstem za d- ev- nou li- tou- JE TAM! P- tadvacetr- k od t- jty! Po tv- j- j- ti- je st- kaj- slzy - st- -!

ZDENKA LINHARTOV-